

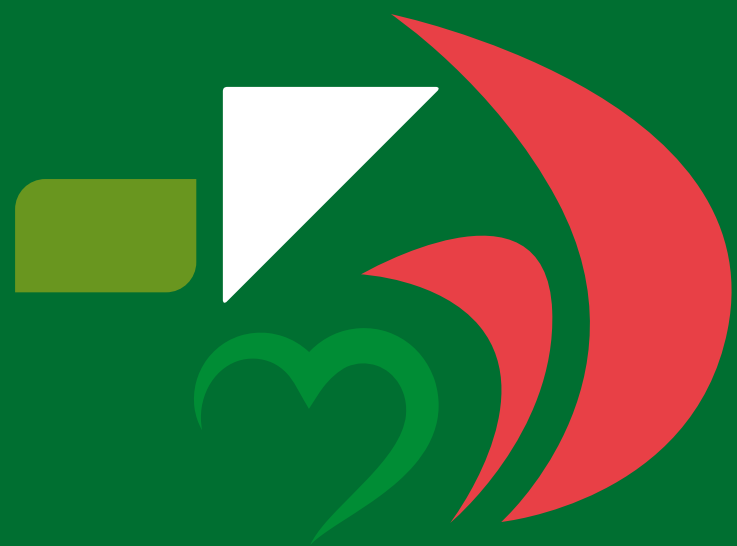
VIKEN 2019–2023 SAMARBEIDS- PLATTFORM

Arbeiderpartiet

miljøpartiet
de grønne

innhold

FYLKESRÅDETS KLIMAARBEID	7
KOMPETANSE I VIKEN	8
BÆREKRAFTIGE BYER, BYGDER OG TETTSTEDER I VIKEN.....	10
SAMFUNNSUTVIKLING I VIKEN.....	11
INVOLVERING OG DEMOKRATI I VIKEN	11
RIK NATUR I VIKEN.....	12
GOD FOLKEHELSE I VIKEN.....	12
STORSATSING PÅ KOLLEKTIVTRANSPORT I VIKEN.....	13
TRYGGE VEIER OG FREMTIDENS TRANSPORTLØSNINGER	17
SYKLE I VIKEN	18
DIGITAL INFRASTRUKTUR I VIKEN	18
NÆRINGSUTVIKLING I VIKEN.....	19
ET ANSTENDIG ARBEIDSLIV I VIKEN	20
HØRE TIL I VIKEN	20
JORDBRUK OG SKOGBRUK I VIKEN	21
REISELIV OG TURISME I VIKEN.....	21
KYSTFORVALTNING, FISKERI OG HAVBRUK I VIKEN	22
TANNHELSE.....	22
INTERNASJONALT ARBEID.....	22
BÆREKRAFTIGE INNKJØP	23
KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV I VIKEN.....	24
KULTURMINNER OG MUSEER I VIKEN	25
IDRETT OG FRILUFTSLIV I VIKEN.....	25

VALGET 2019 GA ET TYDELIG RØDGRØNT FLERTALL I VIKEN. DET VISER EN KLAR AMBISJON I BEFOLKNINGEN FOR MER RETTFERDIGHET, KLIMAHANDLING, DESENTRALISERING OG OMFORDELING. DE RØDGRØNNE PARTIENE SER DET SOM SITT OPPDRAG Å VÆRE EN MOTMAKT MOT DAGENS REGJERING. DERFOR SKAL VI JOBBE FOR GODE TILBUD NÆRT FOLK OG FOR STERKERE FELLESSKAP I HELE VÅRT OMRÅDE.

Fylkesrådet består av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet de Grønne og Sosialistisk Venstreparti. Dette er fire ulike partier med et bredt, felles verdigrunnlag, men som samtidig er nettopp det: fire ulike partier. Det vil være saker der det er ulike syn partiene i mellom. Fylkesrådet vil styre Viken etter parlamentarisk modell, der åpenhet, innsyn og involvering prioriteres tungt. Åpenhet rundt prosesser og beslutninger er avgjørende for tilliten mellom politikere og befolkning. Fylkesrådet vil involvere berørte parter, fagfolk og andre som er engasjert i våre områder, i våre beslutninger.

Fylkesrådet går fremover med det syn at fylket Viken er en lite hensiktsmessig konstruksjon. Stortinget har slått sammen Østfold, Akershus og Buskerud mot deres vilje. Med et nytt storting etter valget i 2021, vil fylkesrådet legge frem en sak for fylkestinget med anmodning til Stortinget om å oppløse Viken. I påvente av stortingsvalget i 2021 vil ikke fylkesrådet starte byggingen av nytt fylkeshus. Fylkeshuset i Sarpsborg, Galleriet i Oslo og fylkeshuset i Drammen beholdes. Vår tids største utfordring er klimaendringene og ødeleggelse av natur. I årene som kommer må mest mulig av Vikensamfunnets viljestyrke, optimisme og fremtidsstro mobiliseres for å ta vare på klimaet,

matjorda og naturen. Lokalsamfunnene i Viken kan ikke redde verden alene, men vi kan ta vår del av ansvaret og peke i en grønnere retning. Fylkesrådet vil bygge sin politikk og prioriteringer på FNs bærekraftsmål og planetens tålegrenser. Våre beslutninger og prioriteringer skal vurderes også etter hvilke konsekvenser de får for natur og klima. Vi vil føre oversikt med egne budsjett og regnskap for klimagassutslipp.

Et rødt og grønt Viken skal være bra for mennesker og miljø. Vi skal oppnå dette gjennom trygg politisk styring av veksten, og sørge for at gode krefter spiller på lag mot uopprettelige klimaendringer.

Fylkesrådet vil bevare folks mulighet til å styre egen fremtid. Det er et mål i seg selv å utjevne sosiale forskjeller mellom mennesker. Det er viktig at alle mennesker uansett bakgrunn og bosted har de samme mulighetene til å leve de livene de ønsker. Vi skal sørge for flere trygge arbeidsplasser, gode utdanningsmuligheter der folk bor, kollektivtilbud og veinettverk som gir raske og effektive reiser, og at hele vår region har gode nærsamfunn uansett størrelse på kommunen. Vi skal redusere etterslepet på fylkesveinettet. Dette gir nærhet og trygghet til tjenestene, og bedre livskvalitet for alle.

Fylkesrådet vil at Viken skal ha Norges beste videregående utdanning. Flere må fullføre og bestå videregående opplæring. Uansett bakgrunn og bosted skal elevene ha et godt tilbud. Et sterkt støtteapparat, et sunt, enkelt og gratis skolemåltid, og mulighet til etter- og videreutdanning av lærere er blant fylkesrådets tiltak. Samtidig skal ingen elever bli påtvunget pendling. Derfor skal Viken ha nærskolegaranti, med mulighet til å søke seg til andre områder om en selv vil.

Fylkesrådet vil satse kraftfullt på kollektivtransport. Et moderne kollektivtilbud må være sammenhengende og enkelt å bruke. Fylkesrådet ser det som et politisk ansvar å organisere kollektivtransporten, og er helt tydelig på at buss, ferge, bane og andre deler av offentlig kommunikasjon som fylkeskommunen rår over, skal være i fellesskapets eie. Viken fylkeskommune skal eie sitt eget kollektivselskap. Derfor vil vi raskest mulig få på plass ett felles billettsystem for vårt område og Oslo. Vi vil ha et rimelig prisnivå for voksne, og redusere prisene på periodebilletter for ungdom og studenter. Fylkesrådet vil bidra til at vi har et skikkelig kollektiv- og samferdselstilbud i distriktene, og vi skal ha smart trafikkregulering for å utnytte eksisterende infrastruktur bedre.

Fylkesrådet vil samarbeide med næringslivet, fagbevegelsen, kommunene, frivilligheten og andre gode krefter som ønsker å drive utviklingen fremover. Vi vil legge til rette for flere grønne arbeidsplasser, forvalte arealene våre på en måte som ikke bygger ned natur eller matjord, og være en støttespiller for kommunene våre. Vi vil være en god nabo for Oslo, og fortsette de tre fylkenes internasjonale arbeid.

Fylkesrådet vil ha et anstendig arbeidsliv, med hele, faste stillinger og gode arbeidsforhold. Useriøse aktører og dårlige arbeidsforhold er en trussel mot folks frihet, trygghet og trivsel. Vi vil innføre en egen 'Viken-modell' for offentlige innkjøp, som bekjemper sosial dumping og bidrar til seriøse arbeidsforhold. Vi skal stille krav om tariff-lønn, gode språkferdigheter, faste stillinger, bruk av lærlinger, og motarbeidelse av svart betaling. Fylkesrådet vil utarbeide en læreplassgaranti og samarbeide tett med arbeidslivets parter og næringslivet for å kartlegge fremtidens kompetansebehov.

Hvem som styrer Viken, betyr noe. Uavhengig av Stortingets beslutning, skal busser fortsette å gå, lærere fortsette å undervise, klimautfordringer fortsatt tas på alvor, og useriøse arbeidsforhold bekjempes. De politiske valgene som tas vil påvirke hver og en i vår region, både nå og i fremtiden. Vi er klare på at disse valgene skal ta mennesker og miljø i riktig retning, med fremtidsrettede løsninger basert på bærekraft, desentralisering, rettferdighet og fellesskap.

LØRENSKOG, 1. OKTOBER 2019

Tonje Brenna
ARBEIDERPARTIET

Camilla Sørensen Eidsvold
SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Anne Beathe Kristiansen Tvinneim
SENTERPARTIET

Kristoffer Robin Haug
MILJØPARTIET DE GRØNNE

FYLKESRÅDETS KLIMAARBEID

Fylkesrådets klare målsetninger:

- Fylkesrådet har som mål at Vikens fylkeskommunes virksomhet skal bli fossilfri innen 2028, med krav om at miljøskadelig drivstoff fases ut.
- Fylkesrådet har som mål at Viken skal bli et nullutslippssamfunn, og at klimagassutslippene fra Viken skal reduseres med minst 80% innen 2030. Det utarbeides sektorvis kuttplaner med delmål og handlingsplaner som sikrer at klimamålene nås i tide.
- Det utarbeides mål for bærekraft i de årlige budsjettene for Viken. Disse skal gjenspeile mål for egen virksomhet og for Viken som helhet.
- I tillegg til ambisiøse utslippskutt vil vi at fylket skal bli en foregangsregion i naturlig fangst og lagring av CO2 gjennom fotosyntesen.

Fylkesrådet erkjenner at vi er i en klimakrise. Viken skal levere et kraftfullt svar på klimakrisen, og ta vår del av ansvaret for å redusere klimagassutslippene. Vi vil gjøre klima til en gjennomgående prioritet i alle samfunnsutviklingsprosesser. Utslipp kuttes gjennom redusert forbruk, ny teknologi og bedre løsninger. Vi vil øke forskning på kretsløpene også til andre klimagasser enn CO2. Vikens klimaregnskap og budsjett skal sikre at fylkeskommunen er i rute til å nå målet om 80% utslippskutt i 2030. Klimagassutslippene i norske kommuner beregnes årlig av Miljødirektoratet i samarbeid med SSB. Denne statistikken skal brukes som grunnlag for Vikens klimabudsjettering.

For å nå Vikens klimamål må fossil energi fases ut i alle sektorer og utslipp av andre klimagasser fra industrien kuttes. Utslipp av klimagasser fra landbruk, husdyrhold og natur i Viken som er en del av biologiske prosesser og kretsløp er ikke del av Vikens nullutslippsmål, men vi vil jobbe for å redusere biologiske utslipp gjennom samarbeid mellom næring og FoU-miljøer, f.eks. gjennom agronomiske metoder og fôrutvikling.

Sirkulærøkonomien med bærekraftig landbruk, bioindustri og elektrifisering er bærebjelker i nullutslippssamfunnet. I stedet for forbruket av fossilt karbon må vi satse på fornybart karbon.

I tillegg til ambisiøse utslippskutt vil vi at fylket skal bli en foregangsregion i naturlig fangst og lagring av CO2 gjennom fotosyntesen. Primærnæringene har en avgjørende betydning i dette arbeidet. Gjennom et bærekraftig skogbruk og jordbruk, og gjennom innovativ bruk av biologiske ressurser som finnes i Viken er naturen en del av klimaløsningen.

Fylkesrådet prioriterer klima- og bærekraftrapportering for Viken fylkeskommune og Vikensamfunnet som helhet. Klima- og bærekraftrapportene revideres årlig og danner grunnlag for utforming av budsjett og handlingsplaner på tvers av sektorene/ansvarsområdene i Viken fylkeskommune. Systemansvaret og måloppnåelse for klima og bærekraft forankres i fylkesrådet. Det utvikles et klimabudsjett og klimaregnskap for Viken som er i tråd med nyeste kunnskap og som tar opp i seg det gode arbeidet som er gjort i Østfold, Buskerud og Akershus, samt ser til Oslo sitt klimabudsjett. Det første klimabudsjettet gjelder økonomiplanperioden 2021-2025.

Fylkesrådet skal sikre kompetanse og ressurser i alle sektorer for arbeidet med rapportering og gjennomføring av klimabudsjetter, handlingsplaner for bærekraft, samt etiske og bærekraftige innkjøp, investeringer, fond- og økonomistyring. Klima- og bærekraftmål legges til grunn for all politikkutforming, herunder klimabudsjetter med sektorvise utslippstak. Alle politiske saker som legges frem skal tydeliggjøre konsekvenser for klima og bærekraft på samme måte som økonomiske konsekvenser.

KlimaØstfold er en modell fylkesrådet ønsker å gjennomføre for hele Viken: Etablere Klima-Viken som alle kommuner er medlem i og får støtte til å lage gode og lokalt tilpassede modeller for klimaarbeidet. Viken fylkeskommune skal også være en Klimapartner.

KOMPETANSE I VIKEN

UTDANNING ER NØKKELEN TIL ARBEID OG INKLUDERING, OG LEGGER GRUNNLAGET FOR MENNESKERS LIV. FYLKESRÅDET SKAL VÆRE ANSVARET SOM SKOLEEIER BEVISST, OG SKAPE GODE, INKLUDERENDE MILJØER FOR ANSATTE OG ELEVER. VI MENER SKOLEEIERROLLEN KAN BENYTTES AKTIVT I ARBEIDET FOR ET BÆREKRAFTIG LAVUTSLIPPSSAMFUNN.

Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring.

Alle skal ha rett på en god utdanning, uavhengig av bosted og bakgrunn. Overgangen mellom ungdomsskole og videregående må bli bedre.

Fylkesrådet mener en god offentlig skole, som holder fast ved gratisprinsippet er viktig for å oppnå dette.

Det er viktig å sikre at alle skoler har god kvalitet.

Fylkesrådet vil fase inn en ordning med et sunt, gratis skolemåltid til alle elever i videregående. Skolene våre er ulike, og hver enkelt skole skal selv finne den beste måten å organisere skolemåltidet på.

I Viken er det et stort behov for faglært arbeidskraft.

Flere enn i dag må søke yrkesfag, og flere enn i dag må få fullføre løpet. Fylkesrådet vil innføre en læreplassgaranti. Gjennom tett samarbeid med næringsliv, kommuner, staten, bedrifter og organisasjoner vil vi sørge for et bedre samspill mellom arbeidslivets behov og elevenes utdanningsvalg.

Fylkesrådet mener at elevene i Viken skal ha rett til å gå på en skole i nærheten av der de bor. Det betyr at avstand til skolen du søker på, teller mer enn karakterene dine. Samtidig skal alle kunne søke seg til andre skoler og regioner, om de selv vil. Fylkesrådet vil bevare skolestrukturen, og elev-, lærlinge- og mobbeombudene som i dag finnes i Viken.

Vi vil ha en helhetlig skolehverdag, og vil bygge sterke lag rundt eleven. Alle elever skal ha en kontaktlærer. Eleven skal ha tilgang på et godt støtteapparat, i helsesykepleiere, skolepsykologer, miljøarbeidere, karriererådgivere, og andre voksne som gir trygge og oppbyggelige miljøer. Flere voksne i skolen gir også læreren mer tid til nettopp det å være lærer.

Fylkesrådet ønsker at læreren skal ha mer tid til undervisning. Med mer tillit til pedagoger og andre

fagfolk i førstelinja, skal fokus rettes mer mot læring, og mindre mot målstyring og rapportering. Alle lærere bør ha mulighet på etter- og videreutdanning, slik at kompetansen opprettholdes på et høyt nivå.

Viken har flere folkehøgskoler, som gir et viktig tilbud. Folk i hele fylket er tjent med verdibaserte, lokale opplæringstilbud. Vi vil fortsette samarbeidet med folkehøgskolene, og videreføre fylkets rolle som en god eier.

Fylkesrådet vil:

- Sikre gode offentlige skoler over hele Viken, med beskyttelse av gratisprinsippet.
- Utarbeide en finansieringsmodell for videregående som sikrer at alle skoler har den nødvendige grunnfinansieringen og at ingen klasser blir underfinansiert.
- Kartlegge klassestørrelse i videregående opplæring for å sikre at det er nok lærere per elev.
- Tilby et bredt utvalg videregående opplæring, og med fokus på behov i arbeidslivet og muligheter i hele fylket.
- Fase inn en ordning med gratis skole-PC til alle videregående elever.
- Sikre nærskoleprinsippet.
- Bevare dagens skolestruktur med et bredt linjetilbud.
- Sørge for at elever som begynner på et løp ved en skole får fullføre løpet ved den samme skolen.
- Tilrettelegge for alternative løp og flere fleksible læringsarenaer i videregående opplæring, og utvikle nye måter å samarbeide om utdanning på i samarbeid med næringslivet. Vi ønsker å kunne benytte vekslingsmodellen fra et tidlig tidspunkt i utdanningsløpet.
- Videreutvikle lærekandidatordningen.

- Benytte mulighetene for internasjonal utveksling, også for lærlinger.

- Gi et sunt, godt og gratis skolemåltid til alle videregående elever hver dag.

- Bygge et solid lag rundt den enkelte elev.

- Styrke rådgivningstjenesten og øke kvaliteten i karriereveiledningen.

- Forbedre seksualitetsundervisningen, og legge vekt på både grensesetting, helse og seksualitet som kilde til glede og trivsel. Undervisningen skal blant annet inkludere kjønns- og seksualitetsmangfold.

- Ha en helhetlig kompetansepolitikk for å bidra til økt sysselsetting.

- Starte et tillitsløft i den fylkeskommunale utdanningssektoren, organisert gjennom treparts-samarbeid.

- Bruke fagskolen aktivt for å sikre arbeidslivet og arbeidstakere ønsket kompetanse.

- Satse på fagskolene ved å tilby høyere yrkesfaglig utdanning for å dekke framtidens kompetansebehov.

- Videreutvikle og forsterke ordningen med Ungt Entreprenørskap.

- Få på plass ordninger som UngInvest og Vekstbedrifter flere steder i Viken.

Fylkesrådet vil styrke voksenopplæringen. Gjennom ordninger som regionale kompetanseforum vil vi etablere oversikt over kompetansebehovet i Viken og utvikle planer for å dekke dette behovet. Vi mener ett viktig tiltak er tette samarbeid med Vikens institusjoner for høyere utdanning. Her ligger mye kompetanse som kan benyttes for å sikre etter- og videreutdanning til folk som ønsker påfyll eller voksenopplæring. I tillegg vil fylkesrådet fortsette det gode samarbeidet med de mange studieorganisasjonene, høyere utdanningsinstitusjoner og Voksenopplæringsforbundet.

Fylkesrådet vil:

- Etablere regionale kompetanseforum og koordinere helhetlige planer for å dekke kompetansebehovet i Viken.
- Ta initiativ til at høyere utdanningsinstitusjoner i vårt område tilbyr relevant og desentralisert utdanning som møter næringslivets behov for omstilling.

BÆREKRAFTIGE BYER, BYGDER OG TETTSTEDER I VIKEN

VIKENS BYER, BYGDER OG NATUR SKAL GI 1,2 MILLIONER MENNESKER GODT LIVSMILJØ OG GRUNNLAG FOR ET LIVSKRAFTIG NÆRINGS LIV. FOR Å BEVARE OG VIDEREUTVIKLE LOKALSAMFUNNENE I VIKEN FOR FRAMTIDEN MÅ VI STILLE TYDELIGE KRAV TIL PLANLEGGING. FYLKESRÅDET VIL UTVIKLE EN REGION SOM ER BÆREKRAFTIG, I DAG OG OM 100 ÅR.

Fylkesrådet vil føre en arealpolitikk som motvirker sentralisering og legger til rette for vekst og utvikling i hele fylket. Fylkesrådet vil bevare lokalsamfunn, regioner med egen identitet og lokalt særpreg. Vi vil legge til rette for et bærekraftig lavutslippssamfunn hvor flest mulig kan reise til fots, sykkel eller med kollektiv i hele fylket. Det innebærer en hovedregel hvor eksisterende utbyggingsområder utnyttes og fortettes før det tas i bruk nye områder til utbygging, som og differensierer mellom by- og bygdeområder, slik at man i områder med svakt befolkningsgrunnlag kan tillate noe spredt boligbygging.

Viken har et unikt biologisk mangfold, flotte naturområder og mye av landets beste matjord. Vedtak om utbygging er blant de mest ugjenkallelige beslutningene samfunnet tar. Medvirkning i arealpolitikken er derfor avgjørende. Viken er avgjørende for at Norge skal øke sin selvforsyningsgrad og matsikkerhet. Fylkesrådet har derfor en nullvisjon for tap av matjord, og vil følge jordloven strengt.

Fylkesrådet vil:

- At Viken skal etterleve FNs bærekraftsmål og bidra til å redusere Vikensamfunnets økologiske fotavtrykk.
- Lage en plan for bygdemiljøpakker i samarbeid med stat og kommuner og andre relevante aktører, for en helhetlig satsning på økt mobilitet og mer miljøvennlig transport og livsstil i Vikens distrikter.
- Utarbeide arealregnskap i Viken i samarbeid med kommunene.
- At terskelen for utbygging i inngrepsfrie og spesielt verdifulle naturområder må bli høyere.
- Bruke fylkeskommunens innsigelsesmyndighet for å stanse irreversible inngrep som ødelegger viktig natur, matjord eller viktige kulturverdier, vernede og fredede hus- og fartøy.
- Arbeide for å trekke tjenester, lokal handel og næringsliv inn til sentrum i bygder og byer der folk bor. Viken skal jobbe for å hindre etablering av nye bilbaserte kjøpesentre.
- Kartlegge og beskytte friluftsområder for å sikre fremtidige generasjoner tilgang til nært natur. Hensynet til friluftsverdier bør prioriteres særlig i pressområdene.

SAMFUNNSUTVIKLING I VIKEN

FYLKESRÅDET VIL SETTE I GANG ARBEIDET MED EN NY REGIONAL AREAL- OG TRANSPORTPLAN. FLERE SAMFUNNSHENSYN, SLIK SOM FOLKEHELSE, LIVSKVALITET, KLIMATILPASNING, NATURVERDIER, RESTAURERING AV NATURMANGFOLD, PRIMÆRNÆRING OG MATPRODUKSJON SKAL TAS MED I PLANEN.

Planen skal ta opp hvordan Viken kan skape mer robuste økosystemer, bevaring av bestander og arter, og større artsmangfold i løpet av det neste tiåret. Det skal også utvikles gode virkemidler for å bevare og

reparere økosystemene i Oslofjorden, enten gjennom den regionale areal- og transportplanen eller en egen plan. En regional plan for klima i Viken inngår også i dette arbeidet.

Viken har høyt press på fritidsbebyggelse og et utstrakt reiseliv. Planene i Viken skal sørge for at hensynet til bærekraftige lokalsamfunn, inngrepsfri natur, truede arter, beiteinteresser og kulturlandskap veier vesentlig tyngre enn i dag, også for fritidsbebyggelse og destinasjonsutvikling.

INVOLVERING OG DEMOKRATI I VIKEN

Fylkesrådet vil legge til rette for et sterkt folkestyre i Viken. Alle innbyggere skal ha mulighet til å påvirke fylket vårt. Vi vil ta i bruk digitale muligheter for å minske de store geografiske avstandene i Viken. Vi vil spre makt gjennom en styrking av frivilligheten og sivilsamfunnet. Støtteordninger skal gi frivillige organisasjoner større frihet og forutsigbarhet, og de skal involveres mer i offentlige prosesser. Vi er opptatt av enkeltmennesket i Viken. I vår kommunikasjon skal vi være inkluderende og speile mangfoldet blant Vikens innbyggere.

Fylkesrådet vil:

- Sørge for at politiske dokumenter og prosesser er enkelt tilgjengelig digitalt.
- Utvikle modeller som sikrer ungdom reell medvirkning og påvirkning i Viken.

- Etablere og bruke medvirkningsråd aktivt i politikktutforming i Viken.
- Utvikle og innføre et lobbyregister i Viken fylkeskommune.
- Gjøre Viken og Vikens tjenester universelt utformet, både med tanke på fysisk, digital, og språklig tilgjengelighet.
- Mangfold og likestilling, både mellom kjønn og ulike grupper, er viktige verdier for styring av Viken som skal synliggjøres og følges opp.
- Vi vil innarbeide et mer inkluderende språk i fylkeskommunens språkprofil.
- Utarbeide en språkbruksplan som tar vare på de språklige rettighetene til innbyggere, og som gjennomfører en politikk for å sikre gode bruksvilkår for både nynorsk og bokmål.

RIK NATUR I VIKEN

FYLKESRÅDET VIL TA VARE PÅ DEN RIKE NATUREN I HELE VIKEN. NATUREN GIR OSS RENT VANN OG LUFT, MAT OG UTALLIGE NYTTIGE PRODUKTER OG ER GRUNNLAGET FOR BOSETTING OG NÆRINGSVIRKSOMHET. DEN BESKYTTER MOT KLIMASKADER, OG GIR OPPLEVELSER, LIVSGLEDE OG REKREASJON.

Arealbruk og planlegging uten hensyn til naturen har gjort mange av Vikens arter sårbare eller truet. Fylkesrådet erkjenner at det ikke er tilstrekkelig å ta vare på de eksisterende naturverdiene. Hvis utryddelsen av arter skal stanses, må vi også reparere ødelagt natur og artsrikt kulturlandskap som er særlig utsatt. Viken skal bli Norges mest insektvennlige

fylke, og støtte grunneiere som gjennomfører tiltak som ivaretar truede arter, insekter og kulturlandskap. Uønskede arter skal bekjempes. Viken skal gå foran i dette arbeidet, i nært samarbeid med kommuner, berørte og frivilligheten.

Naturressursene våre er felleseie og må forvaltes klokt og til det beste for både nåtid og fremtid. Fylkesrådet er opptatt av at vannkraftrettighetene må bevares på offentlige hender.

Vassdrag og vannressurser er viktig for både transport, næring, natur og miljø og Viken gir nye muligheter for samarbeid og utvikling. I tillegg er også vassdragene våre viktige kulturhistoriske områder. Fylkesrådet vil hegne om og ta vare på våre vassdrag.

Fylkesrådet vil:

- Fylkeskommunen skal jobbe for å fremme kulturlandskapet i hele fylket.
- Jobbe imot alle typer forurensing i Viken som forsøpling, gummigranulat fra kunstgressbaner og utslipp fra forurensede havner og elveløp.
- Si nei til bygging av vindturbinparker i urørt natur og viktige friluftsområder. Støtte opp om kommuner som sier nei til etablering av vindturbinparker.
- Jobbe mer offensivt for å begrense tap av beitedyr til rovdyr gjennom forebyggende og avbøtende tiltak.

- Jobbe for å begrense bruk av vannscooter i skjærgården og fornøyelseskjøring med snøscooter og ATV.
- At viktige naturområder knyttes sammen med grønne korridorer eller andre tiltak for å gi arter større leveområder.
- Gå inn for å knytte sammen nasjonalparkene på Hardangervidda og Hallingskarvet blant annet ved å legge RV7 i tunnel av hensyn til villreinstammen.
- Ha en nullvisjon for tap av biologisk mangfold.
- Våtmark, vassdragssystemer, raviner og myr skal beskyttes.

GOD FOLKEHELSE I VIKEN

VIKEN FYLKESKOMMUNE SKAL ARBEIDE FOR ET HELSEVENNLIG LOKALSAMFUNN, FOREBYGGE SYKDOM OG BIDRA TIL Å UTJEVNE SOSIALE HELSEFORSKJELLER. GODE SOSIALE FORHOLD, SUNN SAMFERDSEL, LITE MILJØGIFTER, RIK TILGANG TIL NATUR OG KULTUR, SAMT EN FRAMTID Å TRO PÅ ER VESENTLIGE ELEMENTER FOR EN GOD FOLKEHELSE. ØKENDE ULIKHET I SAMFUNNET GÅR UTOVER LIVSKVALITET. VIKEN VIL DERFOR ARBEIDE FOR Å MOTVIRKE ØKENDE ØKONOMISK ULIKHET, OG STØTTE OPP UNDER AT ALLE MENNESKER SKAL HA LIKE MULIGHETER.

Kropp og psyke henger uløselig sammen. Vi vil jobbe for et samfunn der sosiale nettverk og aktiviteter på tvers av alder bidrar til å forebygge lidelser og redusere behovet for offentlig hjelp. Vi vil involvere innbyggerne, vise fagfolkene tillit, og bidra til utstrakt samarbeid på tvers av sektorer og kommuner.

Fylkesrådet vil:

- At livskvaliteten i Viken skal øke. Fylkesrådet vil, basert på Helsedirektoratets og SSBs statistikk, samarbeide med kommunene om å aktivt bruke nye indikatorer for livskvalitet i samfunnsutviklingen.
- Beskytte allemannsretten. Legge til rette for et aktivt friluftsliv i Viken der folk kan sanke, jakte og utøve friluftsliv på naturens premisser.
- At man skal kunne reise kollektivt til utfartssteder og opprette flere helgeruter for båter og busser til populære utfartssteder som ellers har lite passasjergrunnlag.
- Gi frivillige og ideelle organisasjoner mulighet til å ta en mer aktiv rolle i folkehelsearbeid.

STORSATSING PÅ KOLLEKTIV-TRANSPORT I VIKEN

MÅTEN VI PLANLEGGER TRANSPORT PÅ, PÅVIRKER BYENE VÅRE, BYGDENE VÅRE, HVOR BEDRIFTER ETABLERER SEG, LUFTA VI PUSTER OG HVOR FOLK VELGER Å BOSETTE SEG.

Transportsektoren står for brorparten av utslippene her i til lands. For å nå klimamålene fylkesrådet har satt seg, må transportutslippene reduseres dramatisk, og mye ressurser og oppmerksomhet flyttes fra vei og personbil, til kollektiv, sykkel og gange. Det betyr at vi må prioritere kollektivtrafikk og vedlikehold av de veiene som allerede finnes, fremfor å bygge nye veier. Fylkesrådet vil ha en storsatsning på kollektivtransport. Vi vil gjøre det enkelt og billig å velge miljøvennlig i hele Viken.

Vi vil at investeringer i vei og bane brukes på løsninger som skåner natur og matjord. En kraftig økning i kollektivandelen er også den eneste måten å sikre

framkommelighet på veiene i og rundt byene, både for busser, varetransport og for dem som må kjøre bil. Fylkesrådet vil samordne seg med Oslo for å bygge moderne, bærekraftige og attraktive kollektivløsninger i Oslofjordregionen.

Tog er en viktig del av kollektivtransporten i Viken og bidrar til å binde hele vårt område sammen. Fylkesrådet vil jobbe sammen med nasjonale myndigheter for å utvikle et best mulig tilbud til våre innbyggere som er rimelig, punktlig og pålitelig.

Fylkesrådet vil utvikle et sterkt og bærekraftig Viken med byer, tettsteder og grender med høy livskvalitet, gode levekår, og med reduserte klimagassutslipp og mindre transportbehov. Det forutsetter en velfungerende samferdselssektor som gjør at folk kan bo og arbeide i hele Viken.

Framkommeligheten for pendlere og næringsliv må bli bedre. Det må utvikles fleksible ordninger og billettsystemer som gjør overgang mellom ulike transportmidler enkelt. Fylkesrådet vil legge til rette for flere innfarts- og pendlerparkeringsplasser, og opparbeide kollektivknutepunkt rundt byene som gjør det enkelt å skifte fra bil til kollektivtransport, som ikke går på bekostning av matjord og naturverdier. Sjøtransport er en viktig del av kollektivtransporten i Viken. Vi vil jobbe for flere fergeruter, fergeavganger og fossilfri fergetransport.

Fylkesrådet vil prioritere prosjekter som reduserer klimagassutslipp og bidrar til målet om trafikkreduksjon. Fylkesrådet vil bruke bompenger, og på sikt veiprising, for å regulere trafikken inn til byene og finansiere kollektivtransport. Dette gjelder for eksempel prosjekter under byvekstavtale med staten som Oslopakke 3-samarbeidet og bypakken Nedre Glomma.

Fylkesrådet vil ta initiativ til å utvikle et felles billettsystem med Oslo, for hele Viken. Målet er rimelige og enkle overganger og å fjerne de kunstige grensene dagens sonesystem fører til. Vi vil søke samarbeid med VY og andre aktører for å sikre at flest mulig billetter er gyldig hos flest mulig leverandører. I samarbeid med Oslo vil vi redusere kollektivprisene betydelig. Målet må være at det lønner seg å velge miljøvennlig.

Fylkesrådet vil:

- Ha et mål om at all person- og varetransport i Viken skal være utslippsfri innen 2030, og legge til rette for dette.
- Spesielt prioritere at ungdom og studenter får billigst mulig periodebilletter.
- Jobbe for å utvide kollektivsystemet til å inkludere flere tilkallingsløsninger som Flexbuss, bildeleordninger og satsing på autonome busser.
- Prioritere tverrforbindelser og matebusser til stasjonene.
- Gjennomføre prøveordning med kollektivfelt på E18 Vestkorridoren som avtalt i Oslopakke 3.
- Bruke mer av veiareal til kollektivfelt for bedre bussfremkommelighet i hele Viken.

- Kommuner som gjennomfører omdisponering av veiareal til kollektivfelt som øker bussfremkommeligheten kan belønnes med bedre kollektivtilbud fra fylket.

- Det skal rapporteres tall for bedring i bussfremkommeligheten i byområdene i Viken årlig.

- Sikre en best mulig TT-ordning, og gjennomgå ordningen med bestillingstransport sett i sammenheng med TT-kort.

- Jobbe for fossilfri taxinæring i hele Viken innen 2023, og jobbe for bedre muligheter for dele-drosjer.

- Vi vil benytte muligheten til at taxiselskaper der det er mulig, og taxiselskapene selv ønsker det, gis enerett. Dette for å sikre et best mulig taxitilbud i de kommunene som ligger innenfor terskelverdiene i den nye loven.

- Bidra til utviklingen av en effektiv transportkorridor for folk og gods mellom Oslo og Göteborg og dermed videre til Europa.

- Jobbe for bedre nattogforbindelse til kontinentet.

- Jobbe for at Intercity ferdigstilles.

- Jobbe for å forkorte reisetiden til og fra Oslo over Østfoldbanens østre linje ved å sikre planfri påkobling til Follobanen.

- Jobbe for nytt spor slik at tog kan konkurrere med fly mellom Oslo og Stockholm og frigjøre banen til person- og godstransport.

- Ha en offensiv satsing for transport på fjorden og gjøre all fergetransport i Viken fossilfri innen 2023.

- At det skal utvikles et utslippsfritt hurtigbåttilbud i Oslofjorden som avlaster veiene langs fjorden, som settes i drift snarest.

- Prioritere følgende tiltak i Oslopakke 3:
  - T-bane Fornebu, og bedre kollektivdekning på tvers i Bærum med sikte på fremtidig baneløsning.
  - Baneløsning på Romerike, med forlengelse til Kjeller.

TRYGGE VEIER OG FREMTIDENS TRANSPORTLØSNINGER

FYLKESRÅDET HAR TO NULLVISJONER FOR ARBEIDET MED INFRASTRUKTUR: NULL DREPTE I TRAFIKKEN OG NULL UTSLIPP.

Bilen er en viktig del av transportsektoren i Norge, og kommer til å være det i mange år framover. Fylkesrådet vil redusere forfallet på fylkesvegnettet, prioritere trafiksikring, og ha et mål om at veiene våre tåler 10 tonns akseltrykk, med fast dekke og uten telerestriksjoner.

Utenfor byområdene i Viken er det for mange vanskelig å klare seg uten bil i hverdagen. Derfor må at all vare- og persontransport blir utslippsfri så raskt som mulig. Vi må løse køproblemer rundt byene våre. Skal vi klare det må vi satse på kollektivtransport, sykkel og gange.

Fylkesrådet vil, i samarbeid med stat og kommune jobbe for å utvikle bygdemiljøpakker for god mobilitet og mer miljøvennlig transport i Vikens distrikter. Fylkesrådet vil ikke prioritere økt vegkapasitet eller store, nye veiprosjekter, men bruke mer penger på moderne kollektivløsninger for hele Viken, samt trygge og godt vedlikeholdte veier i distriktene.

E18 vest for Oslo er preget av kø og overbelastning. Viken skal jobbe for en miljø- og klimavennlig løsning for transporten i Vestkorridoren som reduserer trafikk, forbedrer myke trafikanters kår, gir rom for byutvikling og møter næringslivets og fastboendes behov.

Oslopakke 3 er en avgjørende samarbeidsplattform for å løse regionens trafikkutfordringer på en god måte. Det skisserte bompengeprogget for E18 som har vært på høring fra Statens Vegvesen er i strid med lokal enighet i OP3, fordi regjeringen vil utvide antall felt inn mot Oslo. Fylkesrådet i Viken vil derfor ikke være garantist for den skisserte finansieringen. Fylkesrådet vil be regjeringen om at det ikke går videre med E18-prosjektet slik det nå er planlagt av regjeringen, og vil jobbe for å endre prosjektet gjennom samarbeid med partene i Oslopakke 3.

Fylkesrådet legger til grunn at veikapasiteten ikke skal øke og at kostnad og bompengene for prosjektet skal reduseres.

Fylkesrådet forutsetter at Regjeringen ikke forskutterer videre planlegging av E18 før Oslo og Viken (tidl. Akershus), som er de lokale parter, har kommet til enighet.

Flytrafikken er i all hovedsak et nasjonalt anliggende, men arealbeslagene fra flyplasser samt lokal forurensing og støy er spørsmål som berører våre innbyggere i stor grad. Fylkesrådet sier derfor tydelig nei til å utvide flyplassen på Gardermoen med en tredje rullebane.

Fylkesrådet vil:

- Redusere etterslepet på vedlikehold på fylkesveiene.

- Lage en handlingsplan for trafiksikkerhet og fremkommelighet på fylkesveiene i regionens større tettsteder, der tiltak som bedrer situasjonen for myke trafikanter prioriteres.

- Lage en helhetlig transportanalyse/utredningsskonkurranse rundt Oslofjorden som kartlegger potensial for å løse køproblemer med andre, nye tiltak enn veibygging.

- Legge til rette for bypakker som har som mål å kutte utslipp, gi bedre luft, kutte i antall biler i bysentrum og styrke kollektiv- og sykkeltilbudet.

- Utrede en bygdemiljøpakke for miljøvennlig transport og god mobilitet i distriktene.

- Sterkt redusere salting av fylkesveier, lete etter alternativer til veisalting, utvide antallet veier med vinterstandard, og jobbe for forsøk med alternative trafiksikkerhetstiltak.

- Bygge ut flere ladestasjoner med god effekt langs fylkesveiene, og kontinuerlig vurdere utbyggingen opp mot hvordan elbilparken bygges opp og brukes.
- Stimulere kommunene til å støtte utbygging av smarte og sikre hjemmeladere for borettslag og andre typer boliger.

- Legge til rette for ladeinfrastruktur og fyllstasjoner for andre fossilfrie energikilder for drosjer og annen næringstransport.
- Jobbe for at fylkesveier skal bygges og utbedres med hensyn til kryssende vilt og beitedyr, med gode overganger og bruk av viltgjerd-er i spesielt utsatte områder.
- Si nei til tredje rullebane på Gardermoen.

SYKLE I VIKEN

SYKLING ER BRA FOR FOLKEHELSE, OG NÅR SYKKELEN ERSTATTER BIL, BIDRAR DEN TIL MINDRE TRAFIKK OG LAVERE KLIMAGASSUTSLIPP. I VIKEN SKAL DET LEGGES VESENTLIG BEDRE TIL RETTE FOR Å KUNNE BRUKE SYKKELE SOM FREMKOMSTMIDDEL BÅDE I OG MELLOM BYER OG TETTSTEDER.

Fylkesrådet vil:

- Ha en stor satsing på utbygging av sykkelvei, med vekt på sammenhengende traséer og arealvennlige løsninger.
- Gjennomgå håndbøkene til myndigheten (Statens Vegvesen) for sykkelvei og oppgradere dem i tråd med ny kunnskap og for mer areal- og ressursparende løsninger/standarder, som forenklet standard på gang- og sykkelveier.

- Ha mer separat plass til sykkel på fylkesveiene med fokus på omdisponering av eksisterende veiareal langs fylkesveier til sykkel og kollektivfelt.
- Etablere trygg sykkelparkering ved flere kollektivknutepunkter.
- Sikre at brøyting og nødvendig strøing av sykkel- og gangveier skal ha minst like høy prioritet som for bilveier, der det er aktuelt.
- Prioritere trygge skole- og sykkelveier i tettbygde strøk framfor økt biltrafikk ved bl.a. fokus på bedre oppmerking, røde sykkelfelt og trafiksikkerhetstiltak langs fylkesveier i tettstedene
- Etablere hjertesoner rundt flere skoler
- Jobbe for skiltmyndighet til fylkeskommunen, og større mulighet til å påvirke fartsgrensene.

DIGITAL INFRA-STRUKTUR I VIKEN

TILGANG TIL INTERNETT ER VIKTIG FOR AT ALLE SKAL KUNNE HA LIKE MULIGHETER TIL Å DELTA I SAMFUNNSLIV OG DEMOKRATIET I HELE FYLKET, OG FOR Å HA NÆRINGS- OG BOSETTING I HELE FYLKET. VIKEN SKAL VÆRE ET FYLKE DER ALLE KAN KOBLE SEG PÅ NETT.

Fylkesrådet vil:

- At alle husstander i Viken skal ha fiberdekning og vil være en pådriver for dette.
- At digitalisering skal bidra til å effektivisere fylkeskommunens arbeid.

NÆRINGSUTVIKLING I VIKEN

VIKEN HAR MED SINE NASJONALT OG INTERNASJONALT VIKTIGE NÆRINGS- MILJØER INNEN LANDBRUK, INDUSTRI, TEKNOLOGI, INNOVASJON, SKOG OG REISELIV EN UNIK MULIGHET TIL Å LEDE AN I DEN GRØNNE OMSTILLINGEN SOM HELE VERDEN NÅ MÅ GJENNOMFØRE.

Vi vil legge til rette for nye grønne næringer basert på fornybare ressurser og innovativ teknologi. Vi vil gjøre Viken til en spydspiss for et faktisk bærekraftig grønt skifte i Norge og være en foregangsregion ved å legge til rette for sirkulærøkonomi, og en digitaliseringsutvikling for næringslivet.

For at Viken skal gå foran i det grønne skiftet må vi gjøre det lettere å skape lokale arbeidsplasser. Fylkesrådet vil trygge arbeidsplasser, verdiskaping og velferd på lang sikt og bruke Viken fylkeskommune aktivt som motor i det grønne skifte. Det innebærer også å samarbeide med ledende internasjonale miljøer og regionene i Europa.

Næringspolitikken i Viken må bidra til et kreativt, mangfoldig og nyskapende næringsliv med arbeidsplasser spredt over hele fylket. Vi ønsker å legge til rette for et næringsliv i Viken som bidrar til full sysselsetting og et organisert og ryddig arbeidsliv. En balansert næringsutvikling fører til bedre utnyttelse av folk, ressurser og infrastruktur. Vi ønsker å utvikle tjenester, handel og arbeidsplasser i bygder og byer der folk bor.

Fylkeskommunen skal spille på lag med Vikens sterke innovasjons- og forskningsmiljøer. Vi vil styrke næringsklyngene og etablere innovasjonsprogram for bedrifter. Det må legges bedre til rette for gründervirksomhet. Fylkeskommunen skal bidra til at næringslivet samarbeider tett med videregående skoler, fagskoler og høyere utdanning slik at vi kan utdanne folk til lokale behov. Hele fylket må få fiberdekning. Det vil gi muligheten til bosetting i hele fylket, samt lokale arbeidsplasser, næringsfelleskap og redusert pendling. Vi vil at flere offentlige arbeidsplasser skal desentraliseres.

I et grønt skifte skal vi, i en styrt og forutsigbar omstilling, fase ut fossilt karbon som energi og

erstatte det med fornybar energi. Vi skal også erstatte fossilt karbon som materiale med fornybart karbon. Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å få mer ut av mindre ressurser. Et bærekraftig næringsliv sikrer langsiktig verdiskaping og velferd gjennom å respektere naturens tåleevne. Fylkesrådet vil jobbe for at incentiver og tiltak skreddersys for ulike næringer slik at det lønner seg å delta i det grønne skiftet.

Grønn omstilling må også være rettferdig omstilling. Kostnadene ved omstilling må fordeles geografisk og sosialt. Vi må ha ulik politikk i spredtbygde og tettbygde strøk.

Et fremtidsrettet og grønt næringsliv i Viken oppnås gjennom bruk av fornybare råvarer og ressurser, kontinuerlig reduksjon av alle utslipp til luft, vann og jord fra produksjon og distribusjon, samt stor omstillingsevne og innovasjon.

Fylkeskommunen skal gå foran i klimaarbeidet gjennom egen virksomhet, innkjøp og prosjekter. Vi skal etterspørre klimainnovasjon i fylkeskommunale bygg og virksomhet. Alle fylkeskommunale bygg må planlegges som nullenergibygger.

Norsk næringsliv er i stadig omstilling og de senere årene har jobber knyttet til olje og gass forsvunnet fra vårt område. Bedrifter og kompetansmiljøer som tidligere har levert kloke hoder til petroleumsnæringen, kan bruke denne kompetansen til å styrke og utvikle både eksisterende- og nye næringer i Viken.

Fylkesrådet vil ta initiativ til å etablere et samarbeid mellom arbeidstakerorganisasjoner, utdanningsinstitusjoner og næringsliv i Viken. Målet er å bidra til omstilling, påfyll av kompetanse, sysselsetting og at gode krefter kan finne hverandre.

Vi vil at fylkeskommunen skal være en innovativ innkjøper og anskaffer, med fokus på bærekraft. Modeller for leie og gjenbruk skal testes ut. Innkjøpsregelverket skal gjøre det mulig for små og mellomstore bedrifter og lokalt næringsliv å konkurrere i størst mulig grad.

Vi skal øke internasjonalt samarbeid og kunnskap om virkemidler i EU som norske regioner kan søke om.

ET ANSTENDIG ARBEIDSLIV I VIKEN

TREPARTSSAMARBEIDET HAR BIDRATT TIL ET GODT ORGANISERT ARBEIDSLIV I NORGE. LIKEVEL ER DET MYE SOM KAN BLI BEDRE. FYLKESRÅDET VIL BRUKE VÅRE POLITISKE MUSKLER TIL Å BIDRA TIL ET MER ANSTENDIG ARBEIDSLIV. FYLKESKOMMUNEN ER EN STOR ARBEIDSGIVER MED MANGE TUSEN ANSATTE.

Fylkeskommunen skal være en seriøs arbeidsgiver som involverer partene og som lytter til de berørte når endringer skal skje. Fylkesrådet vil som hovedregel at fylkeskommunen skal lyse ut og ansette i hele, faste stillinger. Som innkjøper har fylkeskommunen et ansvar, og en mulighet, til å ta gode valg og påvirke markedet i positiv retning. Vi vil jobbe for at Viken skal være en foregangsregion i kampen mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart økonomi. Fylkesrådet vil jobbe systematisk mot svekkelser av norske lønns- arbeidsvilkår.

Fylkesrådet vil legge FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne til grunn for vår politikk for å sikre likestilling mellom mennesker

med nedsatt funksjonsevne og funksjonsfriske. Viken fylkeskommune skal være en inkluderende arbeidsplass.

Vi vil utvikle en «Vikenmodell» for innkjøp og anbud, og utvide den til å gjelde flere sektorer. Det skal stilles krav til faste ansettelser, krav om faglærte håndverkere, lærlinger, færre ledd med underleverandører og andre krav om åpenhet og innsyn.

Vi vil utøve et aktivt fylkeskommunalt eierskap som prioriterer helhetlig samfunnsutvikling framfor kortsiktige økonomiske interesser. Vi vil beholde eierskapet og satse videre i energiselskapene i Akershus, Buskerud og Østfold. Vi vil arbeide for at fellesskapets ressurser og tilgang til naturressursene forblir på fellesskapets hender.

Vi vil bruke de næringspolitiske virkemidlene til å styrke den distriktpolitiske profilen, jobbe for et godt organisert arbeidsliv, samt satse strategisk på næringer der vi mener fylket kan og bør gå i front.

HØRE TIL I VIKEN

Gode og åpne lokalsamfunn hvor alle føler seg velkommen, er viktig. Derfor vil fylkesrådet understreke viktigheten av at lokalsamfunn, frivilligheten, næringslivet og det offentlige skal gå sammen for å sørge for godt og vellykket integreringsarbeid. Inkluderingspolitikken krever at vi viser solidaritet med hverandre, uavhengig av bakgrunn, religion og etnisitet. I Viken skal det være plass til alle. Nøkkelen til god inkludering er språk og arbeid.

Fylkesrådet vil:

- Bidra til å raskt kartlegge kompetanse hos nyankomne innvandrere med mål om å komme ut i arbeid.
- Bidra med kartlegging av kompetansebehov og mulige utdanningsløp for nyankomne med behov for utdanning eller formalisering av kompetanse.

JORDBRUK OG SKOGBRUK I VIKEN

FYLKET SKAL BLI EN FOREGANGSREGION I DET GRØNNE SKIFTET, BASERT PÅ BIOLOGISKE RESSURSER. PRIMÆRNÆRINGENE HAR EN AVGJØRENDE BETYDNING I DETTE ARBEIDET.

Et aktivt skogbruk vil være et viktig satsningsområde. Vi vil legge til rette for avvirking av skog til best mulig tidspunkt for kvalitet og karbonbinding, slik at fornybart grønt karbon kan erstatte fossilt karbon. Det må det legges til rette for ny industri og transport av tømmer på vei, med båt og med jernbane. En aktiv og bærekraftig skognæring er viktig for klimaarbeidet. Fylkeskommunen skal gå foran i bruk av tre i bygg.

Skogskjøtselen må gradvis endres for å ivareta befolkningens behov for at skogbrukets flerbruksoppgaver kan ivaretas bedre. Skogskjøtsel må være bærekraftig og skje i respekt for biologisk mangfold, sårbare naturtyper og befolkningens friluftsinnteresser. Et mer miljøvennlig skogbruk i Viken med økt bruk av plukkhogst, minst mulig sprøyting med plantevernmidler og kunstgjødning, og det må gjøres mer lønnsomt slik at det er økonomisk interesse i å bidra i det grønne skiftet.

Vi vil øke matproduksjonen i fylket basert på norske ressurser, og stimulere til lengre verdikjeder i landbruket. Vår region har en betydelig andel av

dyrket mark og jord i Norge som egner seg til korn og grønnsaker. Vi vil ha en nullvisjon mot nedbygging av dyrket mark. Det bør ikke gis dispensasjon til nedbygging av matjord til boligformål, næringsformål eller andre formål med mindre nedbygging er strengt nødvendig av hensyn til særdeles presserende nasjonale samfunnsbehov. Der det ikke finnes alternativ, og dyrket eller dyrkbar mark bygges ned, skal jorden flyttes for å etablere areal med minst samme produksjonsevne et annet sted.

Landbruket i Viken skal bli klimasmart. Vi vil legge fram en landbruksmelding med fokus på primærnæringens rolle i et grønt skifte og hvordan sjølforsyningsgraden på norske ressurser i regionen kan økes. Vi vil starte pilotprosjekter for karbonlagring i jord og stimulere agronomisk praksis som bedrer klimatilpasning og øker jordas evne til å binde CO₂. Husdyrbruket må være allsidig og med god dyrevelferd. De enorme utmarksbeitearealene i skog og fjell må utnyttes bedre. Denne driftsmåten i jordbruket vil bare kunne lykkes dersom lønnsomheten bedres når en bruker norske arealer. I samarbeid med primærnæringene og FoU-miljøene skal fylkeskommunen jobbe for å fjerne fossile utslipp fra næringen og redusere biologiske utslipp gjennom blant annet førutvikling og avl.

REISELIV OG TURISME I VIKEN

Utvikling av destinasjoner skal følge prinsippene for bærekraftig reiseliv. Opplevelsesnæring og destinasjonsutvikling må ha helårs arbeidsplasser som mål, og støtte opp under lokal matproduksjon og andre næringer. Hyttenæring er viktig i mange kommuner. Gjennom smart teknologi og nye løsninger

vil vi utnytte kapasiteten i bygningsmasse og infrastruktur bedre, og skape nye arbeidsplasser. Vi vil bidra til at det legges til rette for at det bygges opp lokal distriktbasert helårsnæring, legge til rette for god infrastruktur som gjør opplevelsene lett tilgjengelig, samtidig som at naturkvalitetene og i området ivaretas.

KYSTFORVALTNING, FISKERI OG HAVBRUK I VIKEN

ALLEMANNSRETTE VED KYSTEN MÅ SIKRES, OG VI VIL UTREDE MULIGHETEN FOR SIKRE ALLMENNHEITEN STØRRE TILGANG TIL KYSTEN. FYLKESKOMMUNEN MÅ GÅ FORAN I Å FÅ PÅ PÅSS TILTAK FOR Å RYDDE KYST OG HAV FOR SØPPEL OG FÅ PÅ PÅSS FOREBYGGENDE TILTAK MOT FORSØPLING, INKLUDERT ETTERLATTE GARN OG TEINER. DET SAMME GJELDER TILTAK MOT STILLEHAVSØSTERS OG ANDRE INVADERENDE ARTER. VI VIL OGSÅ UTREDE TILTAK FOR Å ØKE DET BIOLOGISKE MANGFOLDET I FJORDEN OG GJENNOMFØRE TILTAK FOR Å GJENOPPBYGGE TORSKESTAMMEN I OSLOFJORDEN, HUMMER, SJØØRRET OG VILLAKS MED FLERE.

Mulighetene som ligger i havet og i kysten er bare en delvis benyttet ressurs i vårt område. Dette gjelder tradisjonelle fiskerinæringar, men også annan type bioøkonomi og matproduksjon. Eksisterende fiskerihavner må utvikles i samspill med flere aktører.

Innlandsvassdragene har også et betydelig potensial for matproduksjon og turisme og annan næringsutvikling, og 100-metersonen ved vassdrag og vann må forvaltes strengt, og i tett dialog med berørte parter og kommunene når skjønn må utøves. Vi vil arbeide for at alle vassdrag i Viken har God økologisk tilstand i samsvar med Vannforskriften innen 2024.

Vi vil at det etableres utdanningsløp i fiskeri og marine yrker på videregående skoler i fylket.

TANNHELSE

Vi vil sikre et godt og desentralisert tilbud til hele fylket. Tannhelsetjenesten organiseres i et heleid fylkeskommunalt foretak. Gratis tannhelsetjeneste skal tilbys barn og unge opp til 18 år, psykisk utviklingshemmede og eldre og langtidssyke i institusjoner og hjemmesykepleie. Foretaket har ansvar for forebyggende tiltak for befolkningen, og skal

samarbeide med lokale helse- og omsorgstjenesten og andre offentlige instansar.

For å sikre et desentralisert tilbud ønsker vi å gjennomføre forsøk der tannhelsetjenesten har ambulerende tilbud i kommuner uten fast kontor og med lange reiseavstander.

INTERNASJONALT ARBEID

Viken skal videreføre de tre fylkenes internasjonale arbeid. Folk-til-folk-samarbeid er verdifullt, og vi vil legge til rette for internasjonal utveksling av unge under utdanning, også for lærlingar. Vi vil hjelpe Vikens kultur- og næringsliv til å nå et internasjonalt marked.

Fylkeskommunen skal mobilisere til nettverksbygging, partnersøk, prosjektrådgivning og søknadsveiledning. Fylkeskommunen skal bistå aktører i Viken til søke eller å ta del i EU-programmer som Horizon 2020 og lignende.

BÆREKRAFTIGE INNKJØP

Viken fylkeskommune skal ha etiske og innovative innkjøps- og investeringsrutiner med strenge klima- og miljøkrav og mål om å minske Vikens økologiske fotavtrykk lokalt, regionalt og globalt. Viken fylkeskommune skal bruke sin markedsposisjon gjennom innkjøp for å forebygge arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet, samt for å bli en klima- og miljøbevisst innovasjons- og omstillingsmotor. Viken fylkeskommune skal ha et helhetlig fokus på samfunnsansvar i forbindelse med våre innkjøp. Fylkesrådet vil fase ut kjøp og bruk av engangsplast i våre virksomheter.

Fylkesrådet vil:

- At innkjøp i fylkeskommunen skal bidra til en bærekraftig utvikling av leverandørmarked, innen klima, miljø og samfunn.
- At fylkeskommunen har nulltoleranse når det gjelder arbeidslivskriminalitet og skal være en pådriver for at leverandører overholder lovpålagte krav til lønns- og arbeidsvilkår.
- At alle fylkeskommunale virksomheter skal miljøsertifiseres.
- Velge fairtradevarer der det er et alternativ.

- At alle nye tak i regi av fylkeskommunen skal enten ha solceller eller grønne tak.

- At det igangsettes et Enøk program med mål om å redusere fylkeskommunens energiforbruk betraktelig, gjerne med opprinnelsesgarantier for miljøvennlig energi.

- Indirekte klimapåvirkning og økologisk fotavtrykk som følge av Vikens virke og innkjøp skal alltid tydeliggjøres.

- Alle bygg skal være best mulig med tanke på klima, miljø, og kortreiste og helsefremmende byggematerialer.

- At biogassproduksjon sertifiseres med tanke på bærekraft og at ingrediensene er miljøvennlige.

- Bygging i regi av fylkeskommunen skal fortrinnsvis foregå fossilfritt og miljøbelastning skal minimeres i alle bygg og anleggsanskaffelser.

- At fylkeskommunen fortrinnsvis skal kjøpe kortreist og bærekraftig mat.

KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV I VIKEN

KULTUR ER VIKTIG FOR VÅR HISTORIE, FOR VÅR HVERDAG OG FOR Å SKAPE EN GOD FREMTID. ET MANGFOLDIG TILBUD INNEN KULTUR, KUNST, IDRETT OG FRILUFTSLIV ER VIKTIG FOR HELE MENNESKET. FELLES OPPLEVELSER GIR LIVENE VÅRE INNHOLD OG BINDER OSS SAMMEN. DET BRYTER NED BARRIERER, OG SKAPER FORSTÅELSE OG TOLERANSE. IDRETT ER MED PÅ Å GI MENNESKER ØKT LIVSKVALITET OG MESTRING, FELLES OPPLEVELSER OG ER SAMTIDIG EN VIKTIG ARENA FOR BEDRE INTEGRERING, SOSIAL UTJEVNING OG LIKE-STILLING. KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV HAR VERDI I SEG SELV.

Frivillig innsats gir bedre livskvalitet for hele samfunnet. Fylkesrådet har stor tro på frivillighetens rolle i å skape fellesskap hvor alle kan delta, samtidig som det er en arena for inkludering og tilhørighet. Frivillige organisasjoner har nytteverdi både for det de er, og det de skaper. Dette må vernes om.

Viken skal ha varierte og tilrettelagte stier, turruter og møteplasser som er tilgjengelige for flest mulig, uansett kjønn, sosial status, bakgrunn eller funksjonsevne. Vi ønsker at naturen, havet og sjøene våre skal bidra til økt kunnskap, og bevaringen av naturområdene. Ved å ha tilgang til naturen, øker kunnskapen om naturverdiene og interessen for å ta vare på den. Riktig bruk og forvaltning av jakt- og fiskeressurser er viktig.

Formidling av regionens historie er en del av Vikens kunnskaps- og identitetsbygging. Vi vil at alle fylkeskommunale bygg kan brukes av frivillige organisasjoner og av kulturlivet. Uten frivillige organisasjoner vil vi ikke kunne løse mange av de oppgavene vi har. Ved å styrke driftsgrunnlaget for de frivillige og ideelle organisasjonene vil vi bidra med å styrke demokrati, verdiskapning, læring, lokalsamfunn og folkehelse.

Fylkesrådet vil utvikle de regionale kulturinstitusjonene. Dette vil hjelpe og styrke andre kulturutøvende miljøer rundt om i fylket. Viktige tilbydere som regionteateret, scenekunst innen dans og teater, filmmiljøer, opera og blåseensemblet kan inkluderes og dra nytte av denne utviklingen.

Fylkesrådet vil styrke den kulturelle spaserstokken. Satsinger som den kulturelle skolesekken er viktig for å lære ungdom kunst, musikk, litteratur og scenekunst, og spiller en viktig rolle for UngKulturMøtes (UKM). Kulturdråpen bør utvides til hele Viken.

Fylkesbibliotekene er viktige informasjonsformidlere og kunnskapsbyggere. De er et viktig kompetansesenter for sosiale medier, internett, kultur og samfunnsdebatt. Fylkesbibliotekene skal være et bindeledd til de kommunale bibliotekene, med kunnskapsbygging og rådgivning.

Fylkesrådet vil:

- Vurdere å innføre fylkeskommunale kunstnerstipend.
- Jobbe for bedre samarbeid mellom teatrene og bidra til at kultur kommer ut i alle deler av Viken.
- Videreutvikle rabattordninger for unge, som Bizzy i Buskerud.
- Gi støtte til lokale kunstforeninger.
- Bidra til steder for musikk og scenekunst over hele fylket, og la den offentlige kulturstøtten komme hele regionen til gode.
- Kulturdråpen bør utvides og gjelde hele Viken fylke.
- Kreve at god avfallsbehandling og ivaretagelse av miljøhensyn er et kriterium for støtte til større kultur- og idrettsarrangementer.
- Vurdere å bruke reklameflater på fylkeskommunal eiendom til informasjon om aktuelle hendelser og arrangementer, til bruk av frivillige lag og foreninger.
- Fylkeskommunen skal stille strenge krav til dyrevelferd ved arrangementer som inkluderer dyr der fylket gir økonomisk støtte, som for eksempel kultur- og sportsarrangementer.

KULTURMINNER OG MUSEER I VIKEN

KULTURMINNER ER VÅR HISTORIE OG FORVALTES I STOR GRAD AV VÅRE MUSEER, VENNEFORENINGER OG FRIVILLIGE. FOR Å MØTE FREMTIDEN MÅ VÅR HISTORIE TAS VARE PÅ. VI VIL FREMME SAMARBEID MELLOM MUSEENE OG HISTORIELAGENE. FYLKESRÅDET VIL MEDVIRKE TIL EN EIERSTRUKTUR OG ORGANISERING SOM IVARETAR GOD OG DESENTRALISERT DRIFT, OG MED GODT SAMBRUK MED SIKTE PÅ ET BEDRE OG MER KUNNSKAPSRIKT TILBUD. VI ØNSKER EN PRØVEORDNING MED GRATIS INNGANG PÅ NOEN UTVALGTE MUSEER.

Fylkesrådet vil styrke støtten til museene, og sørge for godt vedlikehold og utvidelse av publikumstilbudet. Vi vil styrke støtteordninger for vernede og fredede hus, fartøy og kulturminner. Vi vil sikre materielle og immaterielle kulturminner for ettertida, og utarbeide en plan for hvordan kulturminner kan bli gode attraksjoner både lokalt og for besøkende. Det offentlige skal ha økonomisk ansvar for kulturminnevern, registreringer, utgravinger og sikring av fortidsminner. Fylkesrådet vil jobbe for å bevare vernede og fredede hus- og fartøy.

IDRETT OG FRILUFTSLIV I VIKEN

Samarbeidspartiene vil sørge for å prioritere i anlegg for breddeidrett og varierte aktivitetstilbud. Viken vil støtte en autonom, mangfoldig og demokratisk idrett, der en sunn toppidrett hviler på en etisk og inkluderende breddeidrett. Vi vil legge til rette for at alle har mulighet til å utvikle seg i eget tempo. Vi vil utvikle samarbeidet med idrettslagene. Fylkesrådet vil at skolene i Viken skal ha tilgang på både tilpassede og spesialiserte idrettsanlegg. Det skal være god kapasitet og vi skal ta vare på og utvikle eksisterende anlegg fremfor å bygge nye. Medvirkning med de frivillige organisasjonene, elevene og andre brukergrupper er viktig i dette arbeidet. Naturen er vår felles arena. Alle skal ha muligheten til å bruke naturen, og vi har et felles ansvar for å verne om den. Allemannsretten og det biologiske mangfoldet skal bevares gjennom utbyggingsfrie soner og strenge praksiser mot nedbygging.

Fylkesrådet vil:

- Sammen med idretten, jobbe for at kunstgressbaner skal være fri for gummikuler, plast og kjemikalier som er skadelig for helse og miljø.
- Fortsette anleggsloftet i områder med liten tilgang på idrettsanlegg.
- Støtte idrettslagene i arbeidet med god integrering.
- Ta vare på og videreutvikle idrettsanleggene våre.
- Legge godt til rette for at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan benytte tur- og idrettsanlegg.

VIKEN

